

יום הלימוד העולמי השנתי לזכר הרב זקס זצ"ל

מתקווה לאופטימיות

דפי עבודה לתלמיד

1 • מי היה הרב זקס?

שאלות לדיון

1. מה ידעתם על הרב זקס עד היום?
2. מה התחדש לכם?
3. יש לכם דברים שהייתם רוצים לדעת לגביו?

2 • מדוע אנחנו לומדים לזכר הרב זקס?

גילה זקס, בתו של הרב זקס, אמרה על אביה:

התכונה המכוננת של אבי, תכונה שרק אחרי שהוא נפטר הבנתי את מלוא חשיבותה, הייתה אולי זו: שהוא למד, ולמד, והמשיך ללמוד מדי יום, עד יומו האחרון. הוא למד מספרים, מטקסט, מחוקים. הוא למד מההיסטוריה ומאירועים בעולם. אבל יותר מכול הוא למד מאנשים. הוא היה מחפש אנשים ללמוד מהם, מכל מסלול חיים אפשרי. הוא היה מחפש מה הוא יכול ללמוד מכל אדם שהוא פגש.

והוא היה עושה זאת באמצעות שיחה: דרך דיבור והקשבה. בשבילי, השיחה הייתה מעשה מכונן ורוחני, דרך להיפתח למשהו שמעבר לעצמנו, דרך לאתגר את עצמנו, והדרך היחידה שבה אנחנו יכולים באמת להיעשות ליותר ממה שאנחנו. השיחה היא, אולי, תרגול בהיפתחות בפני האל.

בן זומא אומר, איזהו חכם, הלומד מכל אדם, שנאמר (תהלים קיט) מכל מלמדי השכלתי כי עדותיך שיחה לי. איזהו גבור, הכובש את יצרו, שנאמר (משלי טז) טוב ארף אפים מגבור ומשל ברוחו מלכד עיר. איזהו עשיר, השמח בחלקו, שנאמר (תהלים קכח) יגיע כפיו כי תאכל אשריו וטוב לו. אשריה, בעולם הזה. וטוב לו, לעולם הבא. איזהו מקבד, המקבד את הבריות, שנאמר (שמואל א ב) כי מקבדי אכבד ובזי יקלו.

שאלות לדיון

1. איך הרב זקס קיים את דברי המשנה הזאת?
2. אם יש מה ללמוד מכל אדם ואדם שאתם פוגשים?
3. מה אתם יכולים ללמוד עכשיו מחבריכם לכיתה?
4. למה שיחה היא דרך טובה ללמוד מאנשים אחרים?

3 • כיצד מעידה התקווה על אמונה בה'

למדו תחילה את הסיפור על יעקב, שכאשר חשב שיוסף מת סירב להתנחם, כי עמוק בפנים הוא שמר על התקווה שיוסף אולי חי (בראשית לז). ואז, עיינו בציטוט זה מאת הרב זקס:

ההלכה שמה גבולות לאבל. שבעה, שלושים, שנה, ולא יותר. אדם אינו מתאבל עד סוף ימיו. (...) ובכל זאת יעקב מסרב להתנחם. מדרש חז"ל (מובא ברש"י) מציע הסבר מאיר עיניים: "אין מקבלין תנחומים על החי"; במילים אחרות, יעקב מסרב להתנחם כי לא איבד את תקוותו שעוד יוסף חי.

מצבו של יעקב מזכיר את מצבם הנורא של הורי חיילים נעדרים. הם אינם יכולים לעבור את השלבים הנורמליים של האבל מפני שאינם יכולים לוותר על האפשרות שיקירם הנעדר עשוי להימצא. אבל המתמשך הוא סוג של נאמנות; הוויתור, ההתנחמות, ההשלמה עם האובדן, הם בעיניהם בגידה. במקרים האלה, הסירוב להתנחם הוא סירוב לוותר על התקווה.

מתוך "למאן להינחם", דרשה לפרשת וישב, 'שיג ושיח' א (מגיד, 2016, מאנגלית צור ארליך), עמ' 97.

שאלות לדיון

1. איך מסביר הרב זקס את סירובו של יעקב להתנחם?
2. על איזו תקווה מסרב יעקב לוותר?
3. איך לומדים מתקוותו של יעקב על אמונתו בה'?

דברי הרב זקס על אופטימיות לעומת תקווה:

רבים מאיתנו מבלבלים בין שני מושגים: אופטימיות ותקווה. הם נשמעים דומים. אבל לאמיתו של דבר הם שונים מאוד. האופטימיות היא האמונה שדברים ישתפרו. התקווה היא האמונה שכולנו יחד נוכל לשפר את הדברים. כדי להיות אופטימיים, לא צריך אומץ. די בתמימות מסוימת. אבל כדי לקוות נדרש אומץ רב.

שום יהודי המכיר את תולדות עמו, שפרקים רבים מהן נכתבו בדמעות, אינו יכול להיות אופטימי. אבל שום יהודי, אם הוא יהודי אמיתי, אינו יכול לוותר על תקווה. ומשום כך היהדות היא בשבילי קולה של התקווה בשיחתה של האנושות.

והתקווה היא המשנה את מצבו של האדם.

שאלות לדיון

1. מדוע מוטב לקוות מלהיות אופטימי?
2. מתי בחיים שלכם אתם אופטימיים? ומתי אתם מקווים?
3. למה לדעתכם הרב זקס חשב שלהיות יהודי פירושו לקוות?
4. אתם מכירים דוגמה מתולדות עם ישראל שבה היהודים הראו שיש להם תקווה?
5. איך תראו אתם, בשבוע הקרוב, שיש לכם תקווה?

Subscribe to our distribution lists at rabbisacks.org/subscribe
and follow **The Rabbi Sacks Legacy** on your social networks

